

Ahi Evran Üniversitesi
Eğitim Fakültesi Dergisi
Cilt 10, Sayı 2, Ağustos 2009
Sayfa 29-36

SINIF ÖĞRETMENLİĞİ BİRİNCİ VE DÖRDÜNCÜ SINIF ÖĞRENCİLERİNİN COĞRAFYA DERSİNE YÖNELİK TUTUMLARININ KARŞILAŞTIRILMASI

Yurdal DİKMENLİ¹
Cengiz Alper ASLAN²

ÖZET

Bu çalışmanın amacı, Sınıf Öğretmenliği 1. ve 4. sınıf öğrencilerinin coğrafya dersine yönelik tutumlarını belirlemektir. Araştırmanın çalışma grubunu Ahi Evran Üniversitesi Eğitim Fakültesi İlköğretim Bölümü Sınıf Öğretmenliği Ana Bilim Dalı 1. ve 4. sınıflarında öğrenim gören 200 öğrenci oluşturmuştur. Araştırmanın verileri Demirkaya ve Arıbaş tarafından geliştirilen 'Coğrafya Tutum Ölçeği' kullanılarak elde edilmiştir. 30 maddeden oluşan ölçek 5'li likert tipindedir. Ölçeğin güvenirlik katsayısı Cronbach Alpha .92 olarak hesap edilmiştir. Verilerin analizinde frekans ve aritmetik ortalamaları belirlenip, tutum puanlarının karşılaştırmalarında bağımsız örneklem için t-testi kullanılmıştır. Analizlerde anlamlılık düzeyi .05 olarak değerlendirilmiştir. Çalışma sonucunda; sınıf öğretmenliği öğrencilerinin coğrafya dersine yönelik tutumları orta düzeyde bulunmuştur. Öğrencilerin tutumlarının sınıf düzeylerine göre farklılaştığı ancak cinsiyete ve öğretim türüne göre farklılaşmadığı tespit edilmiştir.

ANAHTAR KELİMELER: Coğrafya dersi, coğrafya dersine karşı tutum.

THE COMPARISON OF CLASSROOM TEACHING DEPARTMENT ONE AND FOURTH GRADE STUDENTS' ATTITUDES TOWARDS GEOGRAPHY COURSE

ABSTRACT

The purpose of this study is to determine the attitudes of first and fourth grade students attending to classroom teaching department towards geography course. The working group of this study is occurred of 200 students. The data of the study has been collected by using "Geography Attitude Scale" developed by Demirkaya and Arıbaş. A 30 items geography scale is in the type of 5 point likert scale. The reliability co-efficient of the scale is Cronbach Alpha .92. In data analyze frequency and arithmetic average has been determined and t-test has been used in comparing the attitude points for the free samples. The meaningfulness level is .05 in the analyzes. In the end of this study; it has been found out that the students' attitudes towards Geography course in classroom teaching programme is in the medium level. Students' attitudes differ according to their grades but don't differ according to their sexes and education type.

KEYWORDS: Geography course, attitude towards Geography course

¹ Ahi Evran Üniversitesi Eğitim Fakültesi İlköğretim Bölümü Sınıf Öğretmenliği Ana Bilim Dalı

² Ahi Evran Üniversitesi Eğitim Fakültesi İlköğretim Bölümü Sınıf Öğretmenliği Ana Bilim Dalı

GİRİŞ

Coğrafya, insanın yaşadığı çevrenin doğal özelliklerini, insan-doğal çevre etkileşimini ve bu etkileşim sonucu insanların ortaya koyduğu beşeri ve ekonomik etkinlikleri dağılışı, nedensellik ve bağlılık ilkelerine göre inceleyen ve sonuçlarını açıklayan bir bilimdir (Şahin, 2003). Doğanay (1993) ise “coğrafi yeryüzündeki; doğal, beşeri ve ekonomik olayları, insanla ilişkiler kurarak inceleyen bir bilim” şeklinde tanımlanmaktadır. Coğrafya yeryüzündeki tüm canlı ve cansız nesne ve olayları mekana ve aralarındaki ilişkilere bağlı olarak incelemekte ve insanoğlunun yaşamış olduğu fiziki ve beşeri çevreden herhangi bir zarara sebep olmadan, azami ölçüde istifade edebilmesi ve karşılaşmış olduğu çeşitli problemlere çözüm önerileri geliştirebilmesi esas amacı oluşturmaktadır.

Gelişmiş ülkelerde coğrafya biliminden çok yoğun bir şekilde; sosyal, ekonomik ve çevresel konular başta olmak üzere hemen tüm alanlarda coğrafya bilimi ve coğrafyacıardan istifade edilmekte ve bu alanlardaki problemlere etkin çözüm yolları geliştirilebilmeye çalışılmaktadır. Coğrafya biliminin doğru algılanması ve problemlere çözüm yolları bulmak için kullanılmasında en önemli konu şüphesiz coğrafya eğitimidir. Gelişmiş ülkelerde coğrafya öğretimi ilk ve ortaöğretimin en renkli ve öğrenciler tarafından en fazla sevilen derslerinden birisi olmuştur (Demirci, 2004).

Bilgi çağının okulları, yaratıcı, eleştirel düşünebilen, ihtiyaç duyduğu bilgiye erişebilen ve bilgiyi üreten bireylerin yetiştirildiği, bilginin aktif biçimde üretildiği ve yayıldığı, bilişim teknolojilerinden yararlanılan ortamlardır (Balay, 2004). Bu kapsamda özellikle coğrafya eğitiminde bilişim teknolojilerinin kullanımının bilgiye ulaşım ve bilgilerin iletimi konusunda büyük kolaylıklar sağlayacağı tartışmasız kabul edilmektedir (Deniz, 1994). Günümüz koşullarında teknolojinin eğitime etkisi üzerinde durulurken ilk akla gelen bilgisayar ve İnternet kullanımındır. Günlük yaşamın büyük bir bölümünde kullanılan bilgisayar ve internetin, öğrenme-öğretme ortamlarının dışında kalması da beklenemezdi (Deniz, 1994). Son dönemlerde coğrafya eğitimi alanındaki uygulamalara baktığımızda; bilgisayar ve internet kullanımının ön plana çıktığı görülmektedir. Özellikle coğrafi bilgi sistemlerinin (CBS) bu alanda başı çektiği ve coğrafya eğitimine uyarlanmasına yönelik yapılan çalışmaların önemli bir yer tuttuğu görülmektedir (Lemberg and Stoltman 1999; Bednarz 2004).

Türkiye’de coğrafya öğretiminin pek çok problemleri olduğu çeşitli coğrafyacılar tarafından devamlı dile getirilmektedir (Doğanay, 1993, Özey, 1996, Doğanay ve Zaman, 2002, Sekin, 2002, Akbiyık ve diğ., 2002, Özçağlar, 2002, Biricik ve diğ., 2002, Demirci, 2004). Öğretim programlarından öğretmenlerin mesleki gelişimlerine, araç-gereçlerden ders anlatım metotlarına kadar coğrafya öğretimi ile ilgili pek çok problemler vardır. Bunun bir sonucu olarak da Türkiye’de coğrafya bilimi, gelişmiş ülkelerdeki seviyesinin dışında, güncel ve yaşamla ilgili problemlere çözüm yolları üretebilecek yapının çok gerisinde kalmıştır (Demirci, 2004).

Sınıflarda genellikle kitap okuma, anlatma, not aldırma gibi öğretmenin aktif olduğu metotlar kullanılmaktadır. Bunun yerine ilişkileri görme, sentez yapma, prensipleri uygulama, sonuçlar çıkarma, eleştirel düşünme, alternatif yollar geliştirme, yeni bilgiler üretme, bilgilere ulaşma, tartışma, sorular ve bunlara cevaplar üretebilme gibi öğrencilerin çeşitli yeteneklerinin geliştirilmesinde etkili olacak teknikler maalesef göz ardı edilmektedir. Tabi ki böyle olunca da sınıflardaki coğrafya dersi gerek öğrenci gerekse öğretmenin tarafından monoton bir hale gelmekte ve coğrafya dersleri sadece belli konuların ezberletildiği bir ders hüviyeti kazanmaktadır (Demirci, 2004). Titiz (2001) ezberin günümüz eğitim sistemlerinin en büyük sorunu olduğunu vurgulamaktadır. Akgün (2005) ve Yıldız (2003)’da benzer şekilde ezberin eğitim sistemimizdeki önemli problemlerden birisi olduğunu vurgulamaktadır. Ubuz (2002) tarafından yapılan bir araştırmada ise; matematik öğretmenlerinin ve öğretmen adaylarının üniversite eğitimine yönelik görüşleri sorulmuş ve aynı dersin farklı grupları arasındaki öğretim ve değerlendirme farkı; öğretim üyesi ve öğrenci ilişkisi; öğretim üyelerinin eğitim psikolojisi ve ölçme değerlendirme dersleri alma gerekliliği; ve ezber gerektiren sorulara daha fazla ağırlık verilmesi gibi problemlerin öne çıktığı ifade edilmiştir.

Öğrencilerin ancak, etkin düşünme ve düşüncelerini organize etme yoluyla öğrenmelerini gerçekleştirebilecekleri ders içeriklerinin olması gerektiği; düşünme süreçlerini etkin kullanamama durumunda ise öğrenme yerine, ezberleme ve kısa sürede unutma ya da işlevsel olmayan bir bilgi hamallığı yapma gibi istenilmeyen durumlarla karşılaşılacağı söylenebilir (Paul ve Elder, 2001). Oysa öğrencilerin kendisine sunulan bilgiyi çözümlenebilmesi, bir başka deyişle bilgiyi nasıl kullanacağını bilmesi gerekmektedir (Brad, 1994). Öte yandan bilgi aktarıcı ve yol gösterici rolünü üstlenmiş olan öğretmenlerimizin de yeterliliklerinde önemli eksikliklerin bulunduğu söylenebilir. Nitekim Öztürk (2004) coğrafya öğretmenlerinin klasik yöntemler kullanmaya devam ettiği buna karşılık coğrafya öğretiminin vazgeçilmez unsurlarından biri olan gezi-gözlem

yöntemini “hiçbir zaman” kullanmadıklarını ifade etmektedir.

Bilgi çağının okullarından beklenen diğer bir sonuç ise; hem akademik, hem de toplumsal konulara yönelik olarak öğrencilerde olumlu tutum geliştirmektir. Tutum, bir bireye atfedilen ve onun bir psikolojik obje ile ilgili düşünce, duygu ve davranışlarını düzenli bir biçimde oluşturan bir eğilimdir (Kağıtçıbaşı, 1988) ve insan davranışlarını belirlemede etkilidir. Coğrafya derslerine karşı öğrencilerin olumlu tutum geliştirilmesi için öğretmenlerin; tutumlarının olumlu olması, bilgi donanımlarının güçlü olması, çağdaş öğretim yöntemlerini kullanmasının yanı sıra teknolojiye de yer vermesi gerekmektedir (Tekinarslan, 2006). Bu bakımdan öğrenme-öğretme süreçleri ve bu süreçlerin etkililiği dikkate alındığında, öğrencilerin bilişim teknolojilerine ve akademik konulara yönelik ilgi, tutum vb. duyuşsal özelliklerinin bilinmesi önem taşımaktadır (Petty and Cacioppo, 1996).

Sonuç olarak coğrafyanın akademik başarıdan öte yaşamsal bir değer taşıdığı söylenebilir. Buna bağlı olarak öğrencilerin coğrafya konusunda başarılı olabilmeleri için kuşkusuz, coğrafyaya karşı olumlu bir tutuma sahip olmaları coğrafya eğitimi açısından kritik bir önem taşımaktadır. Bu sayıltudan hareketle araştırmada; öğrencilerin coğrafya dersine yönelik tutumlarının belirlenmesi temel amaç olarak ele alınmıştır.

Alt Problemler

1. Sınıf Öğretmenliği 1. ve 4. sınıf öğrencilerinin coğrafya dersine yönelik tutumları nasıldır?
2. Sınıf Öğretmenliği 1. ve 4. sınıf öğrencilerinin coğrafya dersine yönelik tutumları, cinsiyete göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
3. Sınıf Öğretmenliği 1. ve 4. sınıf öğrencilerinin coğrafya dersine yönelik tutumları, öğretim türüne göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
4. Sınıf Öğretmenliği 1. ve 4. sınıf öğrencilerinin coğrafya dersine yönelik tutumları, sınıf düzeylerine göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?

MATERYAL VE METOD

Araştırma Modeli

Bu çalışma, betimsel bir araştırma niteliğindedir. Tarama modelinde yürütülmüştür. Bu çerçevede; Sınıf Öğretmenliği 1 ve 4. sınıf öğrencilerinin coğrafya dersine karşı tutumları betimlenmeye ve öğrencilerin bu özellikleri yönüyle gelişim/değişim düzeyleri belirlenmeye çalışılmıştır.

Çalışma Grubu

Bu araştırmanın çalışma grubunu 2008-2009 öğretim yılında Ahi Evran Üniversitesi Eğitim Fakültesi Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalında öğrenim gören 50 birinci sınıf ve 50 dördüncü sınıf olmak üzere 100 normal öğretim; 50 birinci sınıf ve 50 dördüncü sınıf olmak üzere 100 ikinci öğretim öğrencisine olmak üzere toplam 200 öğrenci oluşturmaktadır. Öğrencilerin öğrenim türüne ve cinsiyetlerine göre dağılımı şöyledir:

	Normal Öğretim		İkinci Öğretim		Toplam	
	1. Sınıf	4. Sınıf	1. Sınıf	4. Sınıf		
Cinsiyet	Kız	36	15	39	37	127
	Erkek	14	35	11	13	73
Toplam		50	50	50	50	200

Veri Toplama Aracı

Araştırmada kullanılan veriler, örnekleme alınan öğrencilere Demirkaya ve Arıbaş (2005) tarafından geliştirilen 30 maddelik 5 dereceli Likert türü coğrafya tutum ölçeği uygulanarak elde edilmiştir. Ölçekte numaralı maddeler olumlu, buna karşılık çift numaralı maddeler olumsuz tutum maddeleridir. Coğrafya tutum ölçeğinin geçerlilik ve güvenilirliği, ölçeği geliştiren araştırmacılar tarafından araştırılmış ve güvenilirlik katsayısı Cronbach Alpha 0,92 bulunmuştur.

Verilerin Analizi

Araştırmada kullanılan tutum ölçeğindeki olumlu maddelere verilen cevaplar “tamamen katılıyorum=5”, “katılıyorum=4”, “kararsızım=3”, “katılmıyorum=2”, “hiç katılmıyorum=1” şeklinde; olumsuz maddeler ise bunun tam tersi olarak kodlanmıştır. Öğrencilerin tutum puanlarının toplamı en düşük 30 en yüksek 150 olmaktadır. Tutum puanlarının ortalamalarını sınıflandırdığımızda 30-70 puan arası düşük, 70-110 arası orta ve 110-150 arası ise yüksek olarak kabul edebiliriz.

Öğrencilerin coğrafya dersine yönelik tutumları ile ilgili verilerin analizinde frekans(f), yüzde(%) ve aritmetik ortalaması (\bar{x}) değerleri kullanılmış, öğrencileri coğrafya tutum puanları ile cinsiyetleri, sınıf düzeyleri ve öğretim türü arasındaki ilişki ise ilişkisiz (Bağımsız) örneklem t-testi (Independent Samples t-test) ile analiz edilmiştir. T-testi, deneklerin ya da katılımcıların iki ayrı alt gruptan sadece birinde bulunmasını ve orada ölçülmesini gerektiren tek faktörlü gruplar arası desenler için uygun bir işlemdir (Büyükoztürk, 2003, 40). Analizlerce $p < 0,05$ anlamlılık düzeyi yeterli görülmüştür.

BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde, verilerin analizi sonucunda elde edilen bulgular tablolar halinde sunulmuş ve tablolara göre yorumlanmıştır.

1. Sınıf Öğretmenliği 1 ve 4. sınıf öğrencilerinin coğrafya dersine yönelik tutumları

Öğrencilerin verdikleri cevapların tutum ölçeğindeki cevap seçeneklerine göre dağılımları, frekans, yüzde ve aritmetik ortalamaları alınarak analiz edilmiş, öğrencilerin verdikleri cevapların, frekans, yüzde ve aritmetik ortalamaları tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1. Öğrencilerin Coğrafya Dersine Yönelik Tutumları

Maddeler	1		2		3		4		5		x
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	
1. Coğrafya dersinden hoşlanırım.	5	2,5	14	7	26	13	90	45	65	32,5	4,00
2. Coğrafya dersi bana çekici gelmiyor.	10	5	24	12	27	13,5	101	50,5	38	19	3,66
3. Coğrafya öğrenmek, alanı ne olursa olsun her öğrenci için önemlidir.	2	1	9	4,5	19	9,5	98	49	72	36	4,17
4. Çevremdeki insanlar, coğrafyanın önemli bir ders olduğunu düşünmüyorlar.	6	3	47	23,5	54	27	82	41	11	5,5	3,22
5. Coğrafya öğretmenliği, sahip olmak istediğim en önemli meslektir	63	31,5	80	40	36	18	16	8	5	2,5	2,18
6. İleride coğrafya ile ilgili bir meslek seçmeyi düşünmüyorum.	63	31,5	72	36	26	13	35	17,5	4	2	2,24
7. Coğrafya dersinin eğlenceli geçmesinde öğretmenin sınıf içindeki tutum ve performansı etkilidir.	2	1	3	1,5	5	2,5	47	23,5	143	71,5	4,60
8. Coğrafya derslerinin sıkıcı geçmesinin nedeni öğretmenlerdir.	64	32	61	30,5	42	21	29	14,5	4	2	2,24
9. Sık sık bulutlara bakıp, hava durumu tahmini yapmaktan hoşlanırım.	24	12	65	32,5	28	14	66	33	17	8,5	2,95
10. Coğrafya dersinde öğrendiklerimi günlük yaşamımda kullanabileceğimi düşünmüyorum.	15	7,5	17	8,5	24	12	96	48	48	24	3,67
11. Bitki ve hayvanlar da insanlar kadar yaşama hakkına sahiptir.	1	0,5	3	1,5	6	3	58	29	132	66	4,57
12. İnsanoğlu, doğal çevreyi acımasızca yok etmektedir.	128	64	63	31,5	5	2,5	3	1,5	1	0,5	1,45
13. Televizyonda hava durumu raporlarını sık sık izlerim.	7	3,5	29	14,5	17	8,5	98	49	49	24,5	3,80
14. Televizyonda coğrafya ile ilgili yayınları izlemekten sıkılırım.	10	5	28	14	49	24,5	82	41	31	15,5	3,50
15. Okul hayatım boyunca coğrafya dersleri almak isterim.	17	8,5	39	19,5	49	24,5	56	28	39	19,5	3,35
16. Mümkün olsa coğrafya dersi yerine başka bir ders alırdım.	10	5	24	12	36	18	84	42	46	23	3,65
17. Coğrafya dersinde öğrendiğim bilgileri çevremdeki insanlara anlatmaktan zevk alırım.	13	6,5	28	14	39	19,5	72	36	48	24	3,58

18. Coğrafya derslerinden bir şey anlamıyorum, bu yüzden coğrafya öğrenmek istemiyorum.	14	7	9	4,5	20	10	95	47,5	62	31	3,89
19. Coğrafya dersi uygulama (arazi) gezilerine katılmaktan zevk alırım.	6	3	21	10,5	40	20	74	37	59	29,5	3,81
20. Doğa ile baş başa olacağım bir mesleğe sahip olmak istemem.	11	5,5	39	19,5	47	23,5	77	38,5	26	13	3,34
21. Coğrafya derslerine gireceğim saati dört gözle beklerim.	25	12,5	51	25,5	63	31,5	44	22	17	8,5	2,94
22. Coğrafya dersine girerken büyük bir isteksizlik duyarım.	16	8	21	10,5	43	21,5	94	47	26	13	3,45
23. Coğrafya dersi ile ilgili araştırmaları sıkılmadan zevkle yaparım.	15	7,5	37	18,5	59	29,5	66	33	23	11,5	3,26
24. Coğrafya dersine mecbur olduğum için çalışırım.	17	8,5	49	24,5	29	14,5	81	40,5	24	12	3,23
25. Diğer derslere göre coğrafyaya daha çok severek çalışırım.	19	9,5	52	26	46	23	58	29	25	12,5	3,14
26. Coğrafya dersine sadece sınıf geçmek için çalışırım.	26	13	32	16	31	15,5	83	41,5	28	14	3,27
27. Harita, küre ve diğer öğretim materyalleri kullanılarak işlenen coğrafya derslerinde daha iyi öğreniyorum.	7	3,5	5	2,5	12	6	73	36,5	103	51,5	4,28
28. Coğrafya konularını öğrenmek çok kolay olduğu için derslerde çeşitli öğretim araç ve gereçlerinin kullanılması gereksizdir.	12	6	9	4,5	12	6	87	43,5	80	40	4,05
29. Coğrafya dersi ile günlük yaşam arasında ilişki kurmak beni mutlu ediyor.	6	3	15	7,5	21	10,5	96	48	62	31	3,97
30. Coğrafya ile ilgili konularla uğraşmak beni sıkıyor.	11	5,5	25	12,5	37	18,5	83	41,5	44	22	3,66

Tutum ölçeğinin maddeleri incelendiğinde; öğrencilerin olumlu maddelerden en yüksek ortalama puanı ($X=4,6$) 7. maddeye verdikleri görülmektedir. 7. maddede, öğrencilerin %95'inin olumlu seçenekleri işaretleyerek, coğrafya dersinin eğlenceli geçmesinde öğretmenin sınıf içindeki tutum ve performansının etkili olduğunu belirttikleri, %2,5'inin olumsuz seçenekleri işaretledikleri ve %2,5'inin de kararsız kaldıkları görülmektedir. 1. madde incelendiğinde; öğrencilerin %77,5'inin olumlu seçenekleri seçerek, coğrafya dersinden hoşlandıklarını ifade ettikleri, %9,5'inin olumsuz seçenekleri işaretledikleri ve %13'ünün kararsız oldukları görülmektedir. 3. madde incelendiğinde; öğrencilerin %85'inin olumlu seçenekleri seçerek, coğrafya öğrenmek, alanı ne olursa olsun her öğrenci için önemli olduğunu ifade ettikleri, %5,5'inin olumsuz seçenekleri işaretledikleri ve %9,5'inin kararsız oldukları görülmektedir. 11. maddede, öğrencilerin %95'inin olumlu seçenekleri tercih ederek bitki ve hayvanların da insanlar kadar yaşama hakkına sahip olduklarını ifade etmişler, öğrencilerin %2'si olumsuz seçenekleri seçmiş ve %3'ü bu konuda kararsız kalmışlardır. Bu maddeye verilen cevaplardan da anlaşılacağı gibi araştırmaya katılan öğrencilerin Gardner'in (1999) geliştirdiği çoklu zekâ kuramındaki Doğacı zekalarının olumlu yönde olduğu ortaya çıkmaktadır. 19. maddede, öğrencilerin %66,5'i olumlu seçenekleri seçerek coğrafya dersi uygulama gezilerine katılmaktan zevk aldıklarını belirtmişler, %13,5'i olumsuz seçenekleri tercih etmişler, %20'si ise kararsız olduklarını ifade etmişlerdir.

Olumsuz tutum maddeleri incelendiğinde; olumsuz maddelerden en yüksek ortalama puanı ($X=4,05$) 28. maddeye verildiği ortaya çıkmaktadır. 28. maddede, öğrencilerin %83,5'inin olumlu seçenekleri işaretledikleri ve "Coğrafya konularını öğrenmek çok kolay olduğu için derslerde çeşitli öğretim araç ve gereçlerinin kullanılması gerektiğini" ifade ettikleri, %10,5'inin olumsuz seçenekleri seçtikleri, %6'sının ise kararsız oldukları görülmektedir. Olumsuz maddeler içinde en düşük ortalama puan ($X=1,45$) 12. maddeye verilmiştir. 12. maddede; öğrencilerin %2'sinin insanların doğal çevreyi acımasızca tükettiğini düşünürken, %95,5'i bu düşünceye katılmamakta ve %2,5'i kararsız olduklarını ifade etmektedirler. Olumsuz tutum maddelerine verilen cevaplar coğrafyadan hoşlanma, coğrafyayı sevmeye ile ilgili olumlu tutum maddelerine verilen cevaplarla paralellik arz etmektedir. Diğer olumsuz tutum maddeleri incelendiğinde; 8. maddede; "coğrafya dersinin sıkıcı geçmesinin nedeni öğretmenlerdir" ifadesine öğrencilerin %16,5'inin olumlu, %62,5'inin ise olumsuz, %21'inin de kararsız kaldıkları görülmektedir. Bu maddede olumsuz seçeneklerin bu kadar fazla tercih edilmesinin nedeni coğrafya öğretmenlerinin derslerde öğrencileri teşvik edici farklı yöntemlere ağırlık vermemelerinden kaynaklanabilir. Olumlu ve olumsuz tutum maddeleri incelendiğinde; Tablo 2'de de görüldüğü üzere; birinci sınıf birinci öğretim öğrencilerinin coğrafya dersine karşı tutumları 99,2 puan ortalaması ile orta düzeyde olduğu tespit edilmiştir. Birinci sınıf ikinci öğretim

öğrencilerinin coğrafya dersine karşı tutumları 101,4 puan ortalaması ile birinci öğretim öğrencilerine göre daha olumlu olmasına rağmen orta düzeyde olduğu tespit edilmiştir. Dördüncü sınıf birinci öğretim öğrencilerinin coğrafya dersine karşı tutumları 103,7 puan ortalaması ile orta düzeyde olduğu tespit edilmiştir. Dördüncü sınıf ikinci öğretim öğrencilerinin coğrafya dersine karşı tutumları 107 puan ortalaması ile birinci öğretim öğrencilerine göre daha olumlu olmasına rağmen orta düzeyde olduğu tespit edilmiştir. Ancak bu ortalamalar sınıf öğretmenliği ana bilim dalı öğrencileri için yeterli düzeyde değildir. Bu ortalamaların orta düzeyden yüksek düzeye taşınabilmesi için bu anabilim dalında coğrafya dersine giren öğretim elemanlarının teknolojik, görsel ve güncel materyallerden yararlanarak dersi daha çekici ve zevkli hale getirmeleri gerekmektedir.

Tablo 2. Coğrafya dersine yönelik tutum ölçeği puanlarının Sınıf düzeylerine göre ortalamaları

Sınıf Düzeyleri	Birinci Öğretim	İkinci Öğretim
1. Sınıf	99,2	101,4
4. Sınıf	103,7	107

Tutumum, Cinsiyete Göre Farklılaşması

Tablo 3’de öğrencilerin coğrafya dersine karşı tutumlarının cinsiyete göre farklılaşp farklılaşmadığına ilişkin bulgular özetlenmiştir.

Tablo 3. Coğrafya dersine yönelik tutum ölçeği puanlarının cinsiyete göre t-testi sonuçları

	N	X	S	sd	t	P
Kız	127	101,40	14,78	198	,112	,084
Erkek	73	105,31	16,19			

Tablo 3’de Sınıf Öğretmenliği öğrencilerinin coğrafyaya yönelik tutumlarının cinsiyete göre anlamlı bir farklılık göstermediği [$t_{(198)} = ,112$, $p(,084) > .05$] görülmektedir. Bu bulgu, coğrafya dersine yönelik tutumlar ile cinsiyet arasında anlamlı bir ilişkinin olmadığı şeklinde de yorumlanabilir.

Tutumun Öğretim Türüne Göre Farklılaşması

Tablo 4’de öğrencilerin coğrafya dersine karşı tutumlarının öğrencilerin öğrenim türlerine göre farklılaşp farklılaşmadığına ilişkin bulgular özetlenmiştir.

Tablo 4. Coğrafya dersine yönelik tutum ölçeği puanlarının öğretim türüne göre t-testi sonuçları

	N	X	S	sd	t	P
Normal Öğretim	100	101,49	15,42	198	,822	,217
İkinci Öğretim	100	104,18	15,31			

Tablo 4’de görüldüğü gibi Sınıf Öğretmenliği öğrencilerinin coğrafyaya yönelik tutumları öğretim türüne göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir [$t_{(198)} = ,822$, $p(,217) > .05$]. Bu bulgu, coğrafya dersine yönelik tutumlar ile öğretim türü arasında anlamlı bir ilişkinin olmadığı şeklinde de yorumlanabilir.

Tutumların Sınıf Düzeylerine Göre Farklılığı

Tablo 5’de öğrencilerin coğrafya dersine karşı tutumlarının öğrencilerin sınıf düzeylerine göre farklılaşp farklılaşmadığına ilişkin bulgular özetlenmiştir.

Tablo 5. Coğrafya dersine yönelik tutum ölçeği puanlarının sınıf düzeyine göre t-testi sonuçları

	N	X	S	sd	t	P
1. Sınıf	100	100,30	14,65	198	,492	,019
4. Sınıf	100	105,37	15,75			

Tablo 5’de görüldüğü gibi Sınıf Öğretmenliği öğrencilerinin coğrafyaya yönelik tutumları sınıf düzeylerine göre anlamlı bir farklılık göstermektedir [$t_{(198)} = ,492$, $p(,019) < .05$]. 4. Sınıf öğrencilerinin coğrafya dersine yönelik tutumları ($X=105,37$), 1. Sınıf öğrencilerine ($X =100,30$) göre daha olumludur. Bu bulgu, coğrafya dersine yönelik tutumlar ile sınıf düzeyleri arasında anlamlı bir ilişkinin olduğu şeklinde de yorumlanabilir.

SONUÇ VE TARTIŞMA

1. Araştırmadan elde edilen bulgular, Sınıf Öğretmenliği 1. ve 4. sınıf öğrencilerinin büyük bir kısmının coğrafya dersine yönelik olumlu tutum içinde olduklarını göstermektedir. Ancak 1. sınıf öğrencilerine göre 4. sınıf öğrencilerinin coğrafya dersine yönelik tutumlarının daha olumlu olduğu tespit edilmiştir. Öğrencilerin coğrafya dersine yönelik tutumlarını olumsuz yönde etkileyen en önemli hususlar; öğretmenlerin ders içerisindeki tutum ve performansları, kullandıkları yöntem ve metotlar, derslerde yeterli teknolojik araç ve gereçlerin kullanılmaması v.b. olarak tespit edilmiştir. Bu durumda, Sınıf Öğretmenliği Ana Bilim Dalı öğrencilerinin coğrafya derslerine giren öğretim elemanlarının derslerinde araç gereç kullanmaları ve görseleğe önem vermeleri önerilebilir.

2. Öğrencilerin coğrafya dersine yönelik tutum ölçeği puanlarının cinsiyete göre farklılaşmadığı tespit edilmiştir. Cinsiyet Sınıf Öğretmenliği Ana Bilim Dalı öğrencilerinin coğrafya dersine yönelik tutumları üzerinde belirleyici bir faktör olarak görülmemektedir.

Nitekim bu bulgu literatürle de tutarlıdır. Demirkaya ve Arıbaş (2005) yaptığı araştırmada da cinsiyet; sosyal bilgiler öğretmenliği anabilim dalı öğrencilerinin coğrafya dersine yönelik tutumlarında da belirleyici bir faktör olmadığını tespit etmiştir.

3. Öğrencilerin coğrafya dersine yönelik tutumlarının öğretim türüne göre anlamlı düzeyde farklılaşmadığı belirlenmiştir. Sınıf Öğretmenliği Ana Bilim Dalı öğrencilerinin I. Öğretim ya da II. Öğretimde öğrenim görmeleri coğrafya dersine yönelik tutumlarını belirlemede etkili bir faktör olarak görülmediği ortaya çıkmıştır. Buna göre Sınıf Öğretmenliği Ana Bilim Dalında derse giren öğretim elemanlarının I. Öğretim ya da II. Öğretimde de ders performanslarının birbirine yaklaşık olduğu söylenebilir. Ancak literatürde Demirkaya ve Arıbaş (2005) de yaptığı araştırmada öğretim türünün sosyal bilgiler öğretmenliği anabilim dalı öğrencilerinin coğrafya dersine yönelik tutumlarında belirleyici bir faktör olduğunu tespit etmelerine rağmen bu faktör Sınıf Öğretmenliği Ana Bilim Dalı öğrencileri için belirleyici olmamıştır.

4. Öğrencilerin coğrafyaya yönelik tutumları sınıf düzeylerine göre anlamlı bir farklılık göstermektedir. Bunun nedeni olarak araştırmanın yapıldığı eğitim fakültesinde coğrafya dersine giren öğretim elemanlarının dersi işleyiş biçimlerinin öğrenciler tarafından daha çok sevildiği olarak söylenebilir. Ayrıca coğrafya dersine karşı tutum ilköğretim ve orta öğretim düzeyinde de incelenirse öğrencilerin coğrafya başarısını artırmak için daha somut önerilerde bulunulabilir.

Yapılan araştırmaya göre sınıf öğretmenliği anabilim dalı öğrencilerinin coğrafya dersine karşı tutumları genel olarak bakıldığında orta düzeyde tespit edilmiştir. Tutumuna cinsiyet ve öğretim türünün etki etmediği belirlenmiştir. Bununla beraber asıl farklılığın sınıf düzeyinde olduğu saptanmıştır. Araştırmanın uygulandığı sınıf öğretmenliği öğrencilerinin 1. sınıftan 4. sınıfa doğru coğrafya dersine karşı tutumlarının beklenen düzeyde olmasa da, olumlu yönde değiştiği ortaya çıkmıştır.

Coğrafya dersine karşı tutumu belirleyerek yüksek düzeye çıkarta bilmek için ilköğretim, orta öğretim ve yüksek öğretimin kademelerinde de benzer çalışmalar yapılabilir. Ayrıca dersle ilgili çeşitli materyaller (etkinlik yaprağı, animasyon, slayt, vb.) hazırlanarak öğrenci motivasyonu artırılabilir. Öğrencilerin coğrafya dersine karşı tutumlarını artırabilmek için teknolojik malzemelerin yeterli düzeyde olduğu bilgisayar destekli eğitim teknolojisi sınıfları kurulabilir. Sınıf öğretmenliği anabilim dalında coğrafya derslerine giren öğretim elemanları derse ilgi ve tutumu artıracak şekilde sunum yapmaları için teşvik edilmeli ve ders sunumu hazırlama teknik ve önemine yönelik öğretmenlere eğitim kursları düzenlenebilir.

KAYNAKLAR

- Akbıyık, M., Özbakan, F., Çalışkan, V. (2002). Türk Coğrafya Kurumu Öğretmen Komisyonu Raporu. *Türk Coğrafya Kurumu Coğrafya Kurultayı Bildiriler Kitabı*, 9-12 Temmuz 2002, s. 68-73, Gazi Üniversitesi, Ankara
- Akgün, Ö., E. (2005). Uygulayanların Deneyim ve Görüşleriyle Yapıcı Yaklaşım ve Yapıcı Yaklaşımların Uygulanması Öncesinde Yapılması Önerilen Araştırmalar. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Elektronik Eğitim Fakültesi Dergisi*, Cilt:II, Sayı:II
- Balay, R. (2004). Küreselleşme, Bilgi Toplumu ve Eğitim. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*. 37(2).

- Biricik, A. S., Balcı, A., Elmastaş, N., Polat, S. (2002). İlk ve Orta Öğretim Kurumlarında Okutulan Coğrafya Ders Kitapları Üzerine Bazı Düşünceler, *Türk Coğrafya Kurumu Coğrafya Kurultayı Bildiriler Kitabı*, 9-12 Temmuz, s. 18-18, Gazi Üniversitesi Ankara
- Büyüköztürk, Ş. (2003) *Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı*. Geliştirilmiş 3.Baskı, , Ankara: Pegem Yayıncılık
- Demirci, A. (2004). Coğrafi Bilgi Sistemlerinin İlk Ve Ortaöğretim Coğrafya Derslerinde Kullanılmasının Önemi Ve Yöntemi: Fiziki Coğrafya; Deprem Ve Volkanlar Konusu İle İlgili Cbs Tabanlı Örnek Bir Ders Uygulaması. *3.Coğrafya Bilişim Sistemleri Bilişim Günleri*. 6-9 Ekim.
- Demirci, A., Butt, A., Z., 2003, Geography in Turkey: Current status of education and job prospects, *AAG (Association of American Geographers) Annual Meeting* 5-8 Mart, New Orleans, USA.
- Demirkaya, H. Ve Arbaş, K. (2005). Sosyal Bilgiler öğretmenliği Üçüncü Sınıf Öğrencilerinin Coğrafya Dersine Yönelik Tutumlarının Değerlendirilmesi. *Konya:S.Ü.Sosyal Bilimler Enst.Dergisi*, Sayı,12, Sayfa 179.
- Deniz, L. , (1994). *Bilgisayar Tutum Ölçeğinin Geçerlik, Güvenirlik ve Norm Çalışması ve Örnek Bir Uygulama*. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Doğanay, H. (1993). *Coğrafya'da Metodoloji*. MEB Yay., İstanbul.
- Doğanay, H., Zaman, S. (2002). Orta Öğretim Coğrafya Eğitiminde Hedefler-Stratejiler ve Amaçlar. *Doğu Coğrafya Dergisi*, sayı 8, s.7-25, Çizgi Kitabevi, Erzurum.
- Gardner, H. (1999) *The Disciplined Mind: What all Students Should Understand*. NewYork: Simon and Schuster,
- Kağıtçıbaşı, Ç. , (1988).Öğretmenlik Mesleği Tutum Ölçeğinin Geliştirilmesi (Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması). *Gazi Ün. Endüstriyel Sanatlar Eğitim Fakültesi Dergisi*. http://www.esef.gazi.edu.tr/html/yayinlar/18_pdf/18_3.pdf adresinden 16.09.2007 tarihinde erişilmiştir.
- Küçükahmet, L. (2000) *Öğretimde Planlama ve Değerlendirme*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Lemberg, David; Stoltman, Joseph P (1999). Geography Teaching and the New Technologies: Opportunities and Challenges. *Journal of Education*, v181 n3 p63-76 1999
- Özçağlar, A. (2002). Araştırmacı Coğrafyacı Kimliği, Mesleki Unvan Kullanımı ve İstihdam Sorunları. *Türk Coğrafya Kurumu Coğrafya Kurultayı Bildiriler Kitabı*, 9-12 Temmuz , s. 379-385, Gazi Üniversitesi Ankara.
- Özey, R. (1993). Devlet Planlama Teşkilatı (D.P.T) Çalışmalarında Coğrafi Açından Bir Yaklaşım. *Türk Coğrafya Dergisi*, sayı 28, s.117-121.
- Öztürk, Ç. (2004). Ortaöğretim Coğrafya Öğretmenlerinin Öğretim Yöntem Ve Teknikleri Kullanabilme Yeterlilikleri. *Gazi Ün. Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*. Cilt 5., S.2
- Peker, M. (2003). Lise 2. Sınıf Öğrencilerinin Matematik Dersine Yönelik Tutumları ve Başarıları Arasındaki İlişki. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. S 14.
- Petty, R. E., Cacioppo, J. T.,(1996). Attitudes and persuasion : Classic and contemporary approaches <http://manas.kg/pdf/sbdpdf12/Makaleler/12.pdf> adresinden 28. 02. 2009 tarihinde erişilmiştir.
- Sekin, S. (2002). Coğrafya'da Ders Programlarına Yardımcı Araç ve Gereçlerden Ders Kitapları. *Türk Coğrafya Kurumu Coğrafya Kurultayı, Bildiriler Kitabı*. 9-12 Temmuz. s. 350-354, Gazi Üniversitesi Ankara.
- Şahin, C. (2003) *Türkiye'de Coğrafya Öğretimi (Sorunlar-Çözüm Önerileri)*. Ankara: Gündüz Eğitim Yayıncılık.
- Tekinarslan, H. (2006). *Lise Öğrencilerinin Coğrafya Derslerine Karşı Tutumlarının Değerlendirilmesi*. G.Ü. Eğitim Bilimleri Enstitüsü (Yayımlanmamış) Yüksek lisans Tezi Ankara
- Tezbaşaran, A. (1997) *Likert Tipi Ölçek Geliştirme Kılavuzu*. Ankara: Türk Psikologlar Derneği Yayınları, İkinci Baskı.
- Titiz, T. (2001). *Ezbersiz Eğitim Yol Haritası*. PegemA Yay. Ankara.
- Ubuz, B. (2002). Üniversite Eğitimi ve Öğretmenlik: Matematik Öğretmenlerinin ve Adaylarının Görüşleri V. *Ulusal Fen Bilimleri ve Matematik Eğitimi Kongresi*, Ankara: 16-18 Eylül
- Yıldız, Ö., (2003). Türkiye'de Tarih Öğretiminin Sorunları ve Çağdaş Çözüm Önerileri. *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 15(2)